

היום נלמד בעזרת ה':

בליצה דף ט

משנה: המשנה עוסקת בדין טלטול סולם של שוברך ביום טוב. השוברך היה בנוי כך שהיו בו הרבה מחיצות - לכל זוג יונים היה קן, ולכל קן היה חלון. מדובר שהוא רוצה לקחת יונים ולשחוט אותם לצורך שמחת יו"ט.

לדעת ב"ש: לא מוליכים סולם (= המיוחד לשובך וניכר שהוא לשובך) משובך לשובך, אבל מותר להטות את הסולם מחלון לחלון באותו השובך. ולדעת ב"ה: מותר להוליכו משובך לשובך.

גמרא: אמר רב חנן בר אמי: מחלוקתם כשהוא מוליך את הסולם ברה"ר, שב"ש אוסרים משום שהרואה אותו יאמר שהוא מוליך את הסולם כדי להטיח את גגו בטיט (= שהיא מלאכה האסורה ביו"ט), וב"ה מתירים לפי ש'שובכו מוכיח עליו' כלומר שניכר שהסולם הוא של שוברך ולא יחשבו שהוא הולך להטיח את גגו. אבל ברה"י כולם מודים שמותר, שהרי אף אחד לא רואהו.

קושיא: והרי רב אמר שכל דבר שאסור לעשותו משום 'מראית העין', אסור לעשותו אפילו בחדרי חדרים (= שאף אחד לא רואהו)?

תירוץ: דברי רב הנ"ל הם במחלוקת תנאים, כפי שלמדנו בברייתא - מי שנפלו בגדיו למים בשבת, מותר לו לשטוח אותם לייבוש בשמש בצנעה, אבל לא ישטחם כנגד העם, שמא יאמרו שהוא כיבסם בשבת. ור"א ור"ש אוסרים אפילו בצנעה. ע"כ הברייתא. הרי שלדעת תנא קמא לא גזרו במקום שאף אחד לא רואה, ולדעת ר"א ור"ש אסור אפילו בצנעה, וכדעת רב. נמצא שרב חנן סובר כת"ק, ורב סובר כר"א ור"ש.

איכא דאמרי אמר רב חנן: מחלוקתם ברה"י, שב"ש סוברים כדעת רב - שכל דבר שאסור לעשותו משום 'מראית העין' אסור לעשותו אפילו בחדרי חדרים, וב"ה סוברים שבצנעה מותר. אבל ברה"ר כולם מודים שאסור משום מראית העין.

(המשך בדף הבא ↓)

קושיא: ע"פ זה יוצא שרב אמר כב"ש, שהרי לדעת רב כל דבר שאסור לעשותו משום 'מראית העין' אסור לעשותו אפילו בחדרי חדרים, וזוהי גם דעת ב"ש האוסרים להוליך את הסולם אפילו ברה"י. ולא יתכן שרב יאמר כב"ש שההלכה אינה כמותם!

תיחץ: דברי רב הנ"ל הם במחלוקת תנאים, כפי שלמדנו בברייתא - מי שנפלו בגדיו למים בשבת, מותר לו לשטוח אותם לייבוש בשמש בצנעה, אבל לא ישטחם כנגד העם, שמא יאמרו שהוא כיבסם בשבת. ור"א ור"ש אוסרים אפילו בצנעה. ע"כ הברייתא. א"כ רב חנן יתרץ שהוא סובר כת"ק שלא גזרו במקום שאף אחד לא רואה, ומחלוקתם של ב"ש וב"ה היא רק ברה"י, אבל רב סובר כר"א ור"ש שאסור אפילו בצנעה ואין הבדל בין רה"י לרה"ר, וב"ה מתירים להוליך את הסולם אפילו ברה"ר משום שכולם רואים שהוא של שובך ולא יבואו לומר שהוא הולך להטיח את גגו, אבל ב"ש לא סוברים ש'שובכו מוכיח עליו', ולכן הם אוסרים שמא יאמרו שהוא הולך להטיח את גגו.

מתניתין דלא כי האי תנא וכו'! במשנה שלנו כתוב שב"ש וב"ה נחלקו האם **מוליכים** את הסולם, ואילו בברייתא כתוב שהם נחלקו האם מותר **להחזיר** את הסולם למקומו הראשון, אבל להוליכו משובך לשובך כולם מתירים.

בהמשך הברייתא: **לדעת רב יהודה** רק בסולם של שובך כולם מתירים להוליכו משובך לשובך, אבל בסולם של עלייה כולם אוסרים, לפי שבודאי יאמרו שהוא הולך להטיח את גגו. **רבי דוסא** מתיר רק להטות את ראש הסולם מחלון לחלון באותו השובך. **ויש אומרים משמו** שאם החלון רחוק ואין ראש הסולם מגיע לשם, מותר לדדות את רגלי הסולם מעט מעט.

בני רבי חייא: הם התיירו להוליך סולם של **עלייה** לשובך, לפי שהם סברו שרבי יהודה (בברייתא הנ"ל) חולק על ת"ק וסובר שב"ש וב"ה לא נחלקו כלל בסולם של עלייה, אבל לדעת תנא קמא ב"ש וב"ה כן נחלקו בסולם של עלייה **בחזרה** (= "לא נחלקו אלא (להחזיר"), וא"כ ב"ש וב"ה מודים שמותר **להוליך** סולם של עלייה (= "מודים ב"ש וב"ה שמוליכין את הסולם"). אבל רבי חייא אמר להם שאסור, לפי שרבי יהודה לא בא לחלוק על ת"ק אלא לפרש את טעמו, אבל אף אחד לא התיר סולם של עלייה!

איכא דאמרי: בני רבי חייא התיירו **להטות** סולם של **עלייה** (= שהיה בשובר מבעוד יום) מחלון לחלון באותו שובר, לפי שהם סברו שמה שת"ק (= הכוונה לת"ק של רבי דוסא דהיינו רבי יהודה) אסר להוליך סולם של עלייה רבי דוסא מתיר להטות (= "רבי דוסא אומר מטהו מחלון לחלון"), וא"כ מותר להטות סולם של עלייה. אבל רבי חייא אמר להם שאסור, לפי שמה שת"ק (= כאן הכוונה לת"ק ממש דהינו ר"ש בן אלעזר) התייר **להוליך** סולם של **שובר** רבי דוסא אסר להוליך אלא רק **להטות**.

אלמא גבי שמחת יו"ט ב"ש לחומרא: ב"ש מחמירים שאסור לטלטל את הסולם משובר לשובר, ואילו ב"ה מקילים שמותר - בגלל שמחת יו"ט.

השוחט חיה ועוף: ויש לו דקר שנעוץ בעפר. לדעת ב"ש יחפור בדקר ויכסה, ולדעת ב"ה אסור לשחוט אלא אם כן יש לו עפר מוכן.

מוחלפת השיטה: המשנה של השוחט חיה ועוף היא הנכונה, ואילו את הדעות במשנה שלנו צריך להפוך.

ממאי דלמא: אין צורך להחליף את השיטות מפני שיש סיבה מיוחדת בכל משנה. באמת ב"ש מחמירים בשמחת יו"ט וכמו לגבי שובר שיש בו מראית עין של איסור (שהולך להטיח גגו), אבל לגבי שחיטה מדובר שיש עפר תיחוח ודקר נעוץ בו שאין בזה אפילו מראית עין של איסור. ומאידך ב"ה מקילים דוקא בשובר המעיד על הסולם ואין בזה מראית עין, אבל לגבי שחיטה יש לחשוש שיכתוש את הרגבים שבעפר ויעבור על איסור טוחן.

אלא אי קשיא: ישנה סתירה אחרת בין מחלוקת ב"ש וב"ה לגבי שמחת יו"ט – ועליה אמר רבי יוחנן שמוחלפת השיטה.

לא יטול אלא אם כן נענע: בכדי לקחת את הגוזלים ביו"ט צריך לבטל מהם את איסור מוקצה (בעלי חיים מוקצים הם) על ידי הזמנתם מערב יו"ט לצורך מחר. ב"ש מחמירים שצריך לנענע את הגוזלים שמעונין לאכול מחר ולא מספיק לומר בפיו על הגוזל שרוצה ליטלו - מחשש שמא מחר אחרי שיקח אותם וימשמש בהם יראה שאינם טובים כל כך יתחרט ולא יקח אותם, ואז נמצא למפרע שהם מוקצה ונמצא שטלטל מוקצה לחינם. אבל אם מנענע אותם מערב יו"ט כבר בדק אותם ולא יתחרט. ואילו ב"ה מקילים שמספיק להזמין אותם בדיבור. משנה זו סותרת את מחלוקתם לגבי שחיטת חיה ועוף הנ"ל ששם ב"ש לקולא וב"ה לחומרא?

ודלמא לא היא: ב"ש הקילו בשחיטה דוקא בדקר נעוץ אבל לנעוץ דקר אסור כי נראה כחופר גומא, ולכן בגזלות הדיבור בלבד דומה לדקר שאינו נעוץ שאסור, כי אנו חוששים שימלך ולא יקח אותם ונמצא שטלטל אותם לחינם. מאידך ב"ה הקילו בגזלות משום שכל האיסור הוא משום מוקצה ולצורך כך מספיק הכנה בדיבור, אבל לגבי נעיצת דקר שיש חשש מלאכת טוחן לא התיירו.